

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/177/2022
Identifikačné číslo spisu: 7119210452
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7119210452.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu LOGIK s.r.o., Košice, Rampová 4, IČO: 46 489 851, zastúpeného advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s.r.o., Košice, Kmeťova 26, IČO: 47 237 406, proti žalovanému V.L.K., spol. s r.o., Košice, Rampová 6, IČO: 36 197 301, zastúpenému advokátom JUDr. Dušanom Pavčíkom, Košice, Kuzmányho 57, o zaplatenie bezdôvodného obohatenia 2 392,50 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15C/29/2019, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 1. júla 2022, č. k. 6Co/80/2022 - 499, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný má vo vzťahu k žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) uznesením zo dňa 18. januára 2022 č. k. 15C/29/2019-422 konanie zastavil (výrok I.) a vyslovil, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, ktoré žalobca zaplatí na účet právneho zástupcu žalovaného do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o výške tejto náhrady (výrok II.).

2. Rozhodol tak o žalobe žalobcu, ktorou sa domáhal zaplatenia sumy 10.764 eura s príslušenstvom a náhrady trov konania. V priebehu sporu bol predložený znalecký posudok J.. V. S., ktorým bol stanovený objektívny nájom výpočtom k pozemku parc. č. 5067/2 s užívanou výmerou 468 m² (polovica z výmery 936 m²), vedený na LV č. 6304 vo výške 490,8 eura ročne. Žalobca preto svoj nárok upravil a na základe výsledkov znaleckého posudku požadoval už len zaplatenie sumy 2.392,50 eura za užívanú plochu o výmere 250 m² a nájomné vo výške 5,21 eura podľa záverov znaleckého posudku J.. S.. V prevyšujúcej časti o zaplatenie 8.371,50 eura s príslušenstvom vzal žalobu čiastočne späť, žalovaný s čiastočným späťvzatím žaloby súhlasil. Následne podaním doručeným súdu 13. decembra 2021 vzal žalobca žalobu späť vo výške 2.392,50 eura z dôvodu, že žalovaný uhradil žalobcovi zvyšnú žalovanú sumu. Po citácii ustanovení § 144, § 145 ods. 1, § 146 ods. 1, § 251, § 262

ods. 1, § 256 ods. 1, § 257 a § 263 ods. 1 CSP rozhodol o náhrade trov konania.

3. V odôvodnení konštatoval, že podľa právnej úpravy v CSP pri náhrade trov zastaveného konania sa vychádza zo zásady procesného zavinenia, ak dôjde k zastaveniu sporového konania v dôsledku späťvzatia žaloby, potom je povinnosťou súdu pri rozhodovaní o trovách konania skúmať procesnú zodpovednosť pri zastavení konania na oboch procesných stranách, teda na strane žalobcu, ako aj na strane žalovaného. Pokiaľ žalobca žalobu musel zobrať späť pre správanie žalovaného, potom je potrebné konštatovať, že žalovaný procesne zavinil zastavenie konania. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva a rozhodujúcimi sú len tie skutočnosti, ktoré vznikli po začatí konania. Preto, pokiaľ určitá procesná strana zaviní, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci už nemôže byť meritórne rozhodnuté a tým zistené, či žaloba bola podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania. V prejednávanej veci sa žalobca pôvodne domáhal zaplata sumy 10.764 eur titulom bezdôvodného obohatenia. V časti sumy 8.371,50 eura vzal žalobu späť po vyslovení právneho názoru súdu, teda dôvodom nebolo správanie žalovaného. Z procesného hľadiska podľa názoru súdu teda zavinil zastavenie konania žalobca, preto súd priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho konania voči žalobcovi, v rozsahu 100 %.

4. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením zo dňa 1. júla 2022, č. k. 6Co/80/2022 zmenil uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 18. januára 2022 č. k. 15C/29/2019 - 422 vo výroku II. o trovách konania tak, že žalovaný má nárok proti žalobcovi na náhradu trov konania v rozsahu 56 %. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je (čiastočne) dôvodné.

5. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie napadnutým výrokom uznesenia priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %, keď na rozhodnutie o náhrade trov konania aplikoval ust. § 256 ods. 1 CSP a posudzoval pomer úspechu a neúspechu strán sporu. Konštatoval, že žalobca pôvodne uplatňoval nárok vo výške 10.764 eura, následne po vyslovení právneho názoru súdu vzal žalobu v časti 8.371,50 eura späť, teda z procesného hľadiska podľa názoru súdu zavinil zastavenie konania žalobca.

6. Podľa odvolacieho súdu v prejednanom spore súd prvej inštancie správne aplikoval ust. § 256 ods. 1 CSP, avšak ustanovenie nesprávne vyložil, ak zaviazal žalobcu na náhradu trov konania v prospech žalovaného v rozsahu 100 %.

7. Odvolací súd uviedol, že zásada úspechu vo veci sa vždy skúma, čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Uplatní sa tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. V prípade zastavenia konania (aj čiastočného zastavenia konania) je na mieste vziať do úvahy zásadu zodpovednosti za zastavenie konania, pričom otázka zavinenia sa hodnotí podľa procesného výsledku a zavinenie je možné posudzovať len z procesného hľadiska, nie podľa hmotného práva. Ak súd zastaví konanie, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tejto časti otázkou, či niektorá strana sporu zavinila, že konanie muselo byť zastavené. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu, je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku chovania žalovaného k požiadavkám žalobcu.

8. Odvolací súd ďalej poukázal, že v prejednanom spore sa žalobca žalobou doručenu súdu dňa 17. septembra 2019 domáhal zaplata sumy 10.764 eura s príslušenstvom. Na pojednávaní dňa 24. novembra 2020 v dôsledku záverov znaleckého posudku J. S. predloženého žalovaným vzal žalobu v časti 8.371,50 eura s príslušenstvom čiastočne späť. Podaním doručeným súdu dňa 13. decembra 2021 vzal žalobca žalobu v časti 2.392,50 eura späť z dôvodu úhrady danej sumy žalovaným a navrhol konanie zastaviť. Súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 15C/29/2019-228 zo dňa 10. decembra 2020 konanie vo výške 8.371,50 eura s príslušenstvom zastavil, následne napadnutým uznesením konanie

zastavil aj vo zvyšnej časti. Z uvedeného vyplynulo, že žalobca bol v spore úspešný čo do sumy 2.392,50 eura s príslušenstvom, nakoľko žalovaný svojím správaním počas sporu - úhradou pohľadávky žalobcu, zavinil zastavenie konania v tejto časti, a preto zodpovedá za svoj procesný neúspech v spore. Žalobca bol neúspešný, čo do sumy 8.371,50 eura s príslušenstvom, keď v tejto časti vzal žalobu späť v nadväznosti na výsledok znaleckého posudku predloženého žalovaným. V percentuálnom vyjadrení tak úspech žalobcu predstavuje 22 % (2.392,50 eura) a neúspech žalobcu 78 % (8.371,50 eura), teda čistý úspech žalovaného v spore je 56 % (78 % mínus 22 %).

9. Pokiaľ žalobca poukázal na to, že výška plnenia závisela od úvahy súdu alebo znaleckého posudku, v tomto smere sa odvolací súd stotožnil s uvedeným názorom, avšak zároveň konštatoval, že v danom prípade má prednosť aplikácia ust. § 256 CSP pred ust. § 255 ods. 1, 2 CSP. V sporových konaniach sa ohľadom náhrady trov konania uplatňuje tzv. zásada úspechu, t. j. strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov proti neúspešnej strane. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov buď pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Ak je pomer úspechu oboch strán zhruba rovnaký, súd rozhodne, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku.

10. Podľa odvolacieho súdu Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 OSP, podľa ktorého aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. Podľa judikatúry k § 142 ods. 3 OSP bolo možné priznať strane sporu plnú náhradu trov konania v prípade, že výška plnenia závisela od znaleckého posudku iba vtedy, keď mala sporová strana, čo do základu veci plný úspech. Ust. § 142 ods. 3 OSP sa mohlo uplatniť len vtedy, ak neúspech sa prejavil len vo výške plnenia, a to práve preto, že žalobca túto výšku nemohol v čase podania žaloby presne určiť a z toho dôvodu musela byť určená znaleckým posudkom.

11. Podľa odvolacieho súdu zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tomto prípade treba riešiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práva žalobcu bolo zasiahnuté. Otázka výšky bezdôvodného obohatenia je potom druhoradá a nadväzujúca. V prejednávanom spore rozsah úspechu žalobcu síce závisel od znaleckého dokazovania, avšak je dôvodné sa zaoberať aj úvahou o tom, či v súčasnosti v prípade bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu žalobca nemohol túto výšku poznať, keď podľa CSP si môže (resp. musí, lebo na ňom je dôkazné bremeno) dať vypracovať pred podaním žaloby znalecký posudok.

12. Ďalej odvolací súd zdôraznil, že v tomto spore však súd nerozhodoval o nároku ako takom rozsudkom vo veci samej, keď výšku bezdôvodného obohatenia ustálil znaleckým posudkom a v prevyšujúcej časti buď nárok priznal alebo žalobu zamietol, a aplikoval by tak ust. § 255 ods. 1, 2 CSP, ale rozhodol na základe čiastočných späťvzatí žaloby žalobcom, kedy pri rozhodnutí ohľadne nároku na náhradu trov konania je nevyhnutné uprednostniť ust. § 256 ods. 1 CSP. Z uvedeného dôvodu preto odvolací súd zmenil napadnuté uznesenie vo výroku o trovách konania v zmysle ustanovenia § 388 CSP tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 56 %.

13. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalobca bol v odvolacom konaní plne úspešný,

preto má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v plnom rozsahu. O výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto uznesenia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP), zohľadňujúc ustanovenie § 251 CSP.

14. Proti predmetnému uzneseniu podal dovolanie žalobca. Dovolanie podal z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Namietal, že postup odvolacieho súdu a jeho odôvodnenie je svojvoľné, v rozpore s právnou úpravou a v rozpore s princípom právnej istoty z dôvodu neprihliadnutia na tú skutočnosť, že výška nároku žalobcu závisela od znaleckého posudku a rozhodnutie je v rozpore s ustálenou súdnou praxou. Argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé. Rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadami v otázke posúdenia nároku na náhradu trov konania.

14.1. Napadnuté rozhodnutie vykazuje znaky porušenia práva na spravodlivý proces, pričom poukázal aj na článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Poukázal aj na princíp právnej istoty a v tomto smere na judikát pod R 2/2016. Odvolací súd v danom prípade rozhodol v rozpore s ustálenou judikatúrou, pričom sa nezaoberal tým, že v konaní bol vypracovaný znalecký posudok, ktorý určil výšku bezdôvodného obohatenia. Konanie bolo v časti zo strany žalobcu vzaté späť, nakoľko výška nároku závisela od znaleckého posudku. Žalobcu je preto nevyhnutné považovať za plne procesne úspešného, ak mal plný úspech, čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu (alebo od znaleckého posudku). Žalobcovi teda bude priznaná náhrada trov iba z prisúdenej sumy, avšak v plnej výške. Žalobca bol v spore úspešný, čo do sumy 2 392,50 eura s príslušenstvom, nakoľko žalovaný svojim správaním počas sporu - úhradou pohľadávky žalobcu zaviniť zastavenie konania v tejto časti a preto zodpovedá za svoj procesný neúspech v spore. Napriek uvedenému súd rozhodol v rozpore so súdnou praxou k aplikácii zásady úspechu v konaní, ak výška nároku závisela od znaleckého posudku. Čo sa týka samotného nároku tak bol žalobca úspešný, keď v dôsledku súdneho konania žalovaný uhradil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR I. ÚS 56/2017, ďalej na nález ÚS SR III. ÚS 399/2019 a aj na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/353/2018.

14.2. Záver súdu absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nároku na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, nemožno akceptovať a takáto interpretácia § 255 CSP súdom nie je v súlade s ústavou. (Nález Ústavného súdu SR III. ÚS 475/2018 - 31). Aj rozhodovacia prax súdov je taká, že dôležitým v spore je základ nároku. Žalobca dosiahol v konaní nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

14.3. Odvolací súd nesprávne posúdil nárok na náhradu trov konania, keď vychádzal zo žalovanej sumy a podielu sumy uhradenej žalovaným v konaní. Je to práve žalovaný, ktorý zaviniť vznik trov konania, keď sa bezdôvodne obohatil na úkor žalobcu a žaloba bola podaná dôvodne, keď uhradil výšku bezdôvodného obohatenia. Rozhodnutím súdu bolo žalobcovi znemožnené uplatňovať jeho práva alebo na spravodlivý proces na súde, nakoľko samotné rozhodnutie vykazuje znaky porušujúce právo na spravodlivý proces, ktoré spočíva v prekvapivom rozhodnutí.

14.4. Odvolací súd postupoval svojvoľne v rozpore so skutkovým stavom. Dospel k nesprávnym právnym záverom a tie spočívali vo výsledku v tom, že žalobcovi ako úspešnej strane v spore neboli priznané trovy konania v zmysle § 255 CSP. V konečnej úvahe boli súdom priznané žalovanému trovy konania podľa percentuálneho vyjadrenia úspechu, nie podľa § 256 CSP. Navyše žiadne ustanovenie CSP nehovorí o tom, že sa má postupovať pri rozhodovaní tak, že ustanovenie § 256 CSP má prednosť pred § 255. Rozhodnutie súdu je z tohto dôvodu vnútorne rozporné a v konečnom dôsledku zmätočné. Vzhľadom k tomu žiadal, aby najvyšší súd zrušil výrok I. uznesenia Krajského súdu v Košiciach a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil aj náhradu trov dovolacieho konania.

15. K dovolaniu žalobcu podal písomné vyjadrenie žalovaný. Podľa žalovaného dovolací dôvod s poukazom na § 420 písm. f) CSP nebol naplnený a dovolanie je procesne neprípustné. Mal za to, že napadnuté rozhodnutie nie je z procesného hľadiska rozhodnutím, ktorým sa konanie končí a ani rozhodnutím vo veci samej. Predmetom odvolacieho prieskumu bol len výrok o trovách konania medzi žalobcom a žalovaným. Odhliadnuc od uvedeného žalovaný je presvedčený, že žalobca podriaďujúci podané dovolanie pod § 420 písm. f) CSP v dovolaní neuviedol také skutočnosti, ktoré by tento dovolací

dôvod zakladali. K porušeniu práv žalobcu preukázateľne nedošlo a žalobca takto ani svoje dovolanie nezdôvodňuje. Žalovaný uvádza, že uznesenie odvolacieho súdu považuje za vecne a právne správne a náležite zdôvodnené. Rozhodnutie nemožno považovať ani za prekvapivé, či vybočujúce z rámca zákonnosti.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

17.1. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

17.2. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17.3. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

17.4. Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania.

17.5. Ústavný súd Slovenskej republiky už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil: „Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“.

17.6. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou

súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 142 a nasl.), resp. v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

17.7. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (8Cdo/266/2019, 8Cdo/111/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 4Cdo/69/2022, 2Cdo/89/2020).

18. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP, namietal nedostatočné zdôvodnenie rozhodnutia, svojvoľnosť, resp. vnútorné rozporné rozhodnutie súdu, z dôvodu neprihliadnutia na tú skutočnosť, že výška nároku žalobcu závisela od znaleckého posudku. Taktiež namietal, že rozhodnutie je v rozpore s ustálenou súdnou praxou.

19. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

21. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

22. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018).

23. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorý by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými námietkami žalobcu v odvolaní, keď napokon odvolací súd rozhodol o odvolaní tzv. zmenovým výrokom a to tak, že žalovaný má nárok proti žalobcovi na náhradu trov konania v rozsahu 56 % (oproti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorý rozhodol tak, že žalovaný má nárok proti žalobcovi na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %).

24. Podstatné dôvody svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol v bode 18. a nasl. odôvodnenia uznesenia. V bode 17. skonštatoval, že v prípade zastavenia konania (aj čiastočného zastavenia konania) je namieste vziať do úvahy zásadu zodpovednosti za zastavenie konania, pričom otázka zavinenia sa hodnotí podľa procesného výsledku a zavinenie je možné posudzovať len z procesného hľadiska, nie podľa hmotného práva. Ak súd zastaví konanie, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tejto časti otázkou, či niektorá strana sporu zavinila, že konanie muselo byť zastavené. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku či išlo o dôvodne podanú žalobu je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku chovania žalovaného k požiadavkám žalobcu.

25. Z obsahu spisu vyplýva, že o náhrade trov konania v danom prípade odvolací súd rozhodoval pri aplikácii § 256 ods. 1 CSP, a to z dôvodu dvoch späťvzatí žaloby zo strany žalobcu, ktoré podrobne a logicky zdôvodnil. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu teda jasne vyplýva na základe akého ustanovenia CSP rozhodoval odvolací súd o náhrade trov konania pri svojom zmenovom rozhodnutí. Nie je možné teda toto rozhodnutie chápať ani ako svojvoľné, resp. a ani ako rozporuplné, keď svoj zmenový výrok odvolací súd náležite zdôvodnil. Zo strany dovolacieho súdu je potrebné podčiarknuť, že v prejednávanej veci sa odvolací súd vysporiadal aj s odvolacou námietkou žalobcu, čo do závislosti úspechu žalobcu od znaleckého dokazovania, pričom odôvodnenie v tomto smere je v bode 31. odôvodnenia uznesenia, keď konštatoval, že v prejednanom spore rozsah úspechu žalobcu síce závisel od znaleckého dokazovania, avšak je dôvodné sa zaoberať aj úvahou o tom, či v súčasnosti v prípade žaloby o bezdôvodné obohatenie za užívanie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu, žalobca nemohol túto výšku poznať, keď podľa CSP si môže, resp. musí, lebo na ňom je dôkazné bremeno dať vypracovať pred podaním žaloby znalecký posudok. Avšak v tomto smere, dovolací súd poukazuje na bod 32. odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia, v ktorom odvolací súd vysvetlil, že v tomto spore nerozhodoval súd o nároku ako takom rozsudkom vo veci samej, keď výšku bezdôvodného obohatenia ustálil znaleckým posudkom a v prevyšujúcej časti buď nárok priznal alebo žalobu zamietol, a aplikoval by tak § 255 ods. 1, 2 CSP, ale rozhodol na základe dvoch čiastočných späťvzatí žaloby žalobcom, kedy pri rozhodnutí ohľadne nároku na náhradu trov konania bolo nevyhnutné uprednostniť ust. § 256 ods. 1 CSP.

26. So zreteľom na uvedené, dovolací súd uzatvára, že v danom prípade nemožno súhlasiť s dovolacími námietkami žalobcu v tom smere, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne zdôvodnil, resp. vydal rozhodnutie prekvapivé, alebo svojvoľné. Opak je však pravdou, nakoľko sa zaoberal všetkými argumentami žalobcu v odvolaní, ktoré napokon aj zohľadnil v kontexte okolností danej veci, a to, že sa s nimi nestotožnil v úplnosti, neodôvodňuje záver o nepreskúmateľnosti daného rozhodnutia. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené v danom konaní, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

Rozhodnutie odvolacieho súdu má všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP a za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil, nakoľko do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby účastník konania pred všeobecným súdom bol úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním, predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, respektíve rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04).

27. Dovolací súd tiež poukazuje na to, že pokiaľ žalobca namieta, že by malo ísť o rozhodnutie v rozpore s ustálenou súdnou praxou, tak z tohto pohľadu ani nie je možné napadnuté rozhodnutie preskúmať, nakoľko prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je v zmysle § 421 ods. 2 CSP vylúčená, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP. V danom prípade išlo o rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania v zmysle ust. § 357 písm. m) CSP, preto v tejto časti je dovolanie neprípustné (§ 447 písm. c) CSP).

28. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcu vyhodnotil ako nedôvodné a podľa § 448 CSP ho zamietol.

29. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol pri aplikácii ust. § 453 ods. 1 CSP za použitia § 255 ods. 1 CSP, keď žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný v plnom rozsahu.

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.